

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการพัฒนาตนเองด้านการเรียนการสอนของครูโรงเรียนผู้ใหญ่อตามการรับรู้ของตนเองและผู้บริหาร ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กรุงเทพมหานคร โดยเสนอผลการวิจัยครอบคลุมเนื้อหาสาระสำคัญดังนี้ คือ วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลวิเคราะห์ข้อมูล การอภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยตามลำดับ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบ การพัฒนาตนเองด้านการเรียนการสอนของครูโรงเรียนผู้ใหญ่อตามการรับรู้ของตนเอง ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กรุงเทพมหานคร ที่มีเพศต่างกัน อายุต่างกัน สถานภาพสมรสต่างกัน และประสบการณ์ทำงานต่างกัน
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบ การพัฒนาตนเองด้านการเรียนการสอน ของครูโรงเรียนผู้ใหญ่อตามการรับรู้ของตนเอง และผู้บริหารโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยสมาชิกทั้งหมด 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน 41 แห่ง จำนวน 41 คน โดยใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง และประชากรกลุ่มครูผู้สอนจากโรงเรียน ทั้งหมด 41 แห่ง จำนวน 507 คน โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่าง 286 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 327 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) กำหนดตัวเลือก

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง ด้านการเรียนการสอน ของครูโรงเรียนผู้ใหญ่ ตามการรับรู้ของครูผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งออกเป็นด้านหลักสูตร ด้านการสอน ด้านสื่อ ด้านการวัดผล และประเมินผล มีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และแบบคำถามปลายเปิด (Open Ended)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียนด้วยตนเอง และส่งทางไปรษณีย์ โดยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี ได้แบบสอบถามคืนมาจำนวน 269 ฉบับ โดยเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งสิ้น จากจำนวนทั้งหมด 327 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.26

4. การวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับการพัฒนาตนเองด้านการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนผู้ใหญ่ ตามการรับรู้ของตนเองและผู้บริหารโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS - X (Statistical Package for the Social Science Version - X) วิเคราะห์ โดยคำนวณหาร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่า t-test, และ F-test

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ด้านสถานภาพส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างทั้งครูผู้สอนและผู้บริหาร จำนวนทั้งสิ้น 269 คน

1.1 ด้านเพศ ผู้บริหารและครูผู้สอน เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คือ เป็นเพศหญิงร้อยละ 70.60 เป็นเพศชายร้อยละ 29.40 กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารเป็นเพศชาย ร้อยละ 57.90 เป็นหญิง ร้อยละ 42.10 ส่วนครูผู้สอนเป็นเพศหญิงร้อยละ 75.30 เป็นเพศชายร้อยละ 24.70

1.2 ด้านอายุ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 41.60 โดยผู้บริหารอายุ 51 ปีขึ้นไปมีจำนวนมากที่สุด และครูผู้สอนมีอายุ 41-50 ปี มีจำนวนมากที่สุด

1.3 ด้านสถานภาพสมรสของ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีสถานภาพสมรส มีจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 61.00 โดยผู้บริหารมีสถานภาพสมรส ร้อยละ 73.90 มีจำนวนมากที่สุด และครูผู้สอนมีสถานภาพสมรส ร้อยละ 58.90 มีจำนวนมากที่สุด

1.4 ด้านประสบการณ์การทำงานของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด มีประสบการณ์ทำงานต่ำกว่า 5 ปี ร้อยละ 32.60 มีจำนวนมากที่สุด โดยผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทำงานต่ำกว่า 5 ปี ร้อยละ 31.60 มีจำนวนมากที่สุด และครูผู้สอนมีประสบการณ์ทำงานต่ำกว่า 5 ปี ร้อยละ 32.80 มีจำนวนมากที่สุด

1.5 ด้านคุณวุฒิทางการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างมีคุณวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 92.10 โดยผู้บริหารมีคุณวุฒิระดับปริญญาตรี ร้อยละ 86.50 มีจำนวนมากที่สุดและครูผู้สอนมีคุณวุฒิระดับปริญญาตรี ร้อยละ 96.60 มีจำนวนมากที่สุด

1.6 ด้านการผ่านการอบรมผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนร้อยละ 74.30 ที่ผ่านการอบรม โดยผู้บริหารโรงเรียนผ่านการอบรมหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ร้อยละ 60.50 ส่วนครูผู้สอนผ่านการอบรมหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ร้อยละ 74.30

2. เปรียบเทียบการพัฒนาตนเองด้านการเรียนการสอนของครูผู้ใหญ่ตามการรับรู้ของครูผู้สอน

1. ตามตัวแปร เพศ อายุ สถานภาพสมรส และประสบการณ์การทำงาน ที่แตกต่างกันในภาพรวมมีการพัฒนาตนเองตามการรับรู้ของตนเองที่ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีการพัฒนาตนเองตามการรับรู้ของตนเอง อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

2. ในรายด้านพบว่า

2.1 ด้านเพศ ครูผู้สอนมีการพัฒนาตนเองตามการรับรู้ของตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบการพัฒนาตนเองด้านการเรียนการสอนเป็นรายด้าน ครูผู้สอนมีการพัฒนาตนเอง ตามการรับรู้ของตนเอง ด้านหลักสูตร ด้านการสอน ด้านสื่อ การวัดผล และประเมินผล ไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

2.2 ด้านอายุ ครูผู้สอนมีการพัฒนาตนเอง ตามการรับรู้ของตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้าน ครูผู้สอนมีในการพัฒนาตนเองตามการรับรู้ของตนเอง ด้านหลักสูตร และด้านสื่อไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการสอนและด้านการวัดผลและประเมินผล ครูผู้สอนมีการพัฒนาตนเองตามการรับรู้ของตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และตามลำดับ

2.3 ด้านสถานภาพสมรส ครูผู้สอนมีการพัฒนาตนเอง ตามการรับรู้ของตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบการพัฒนาตนเอง ตามการรับรู้ของตนเอง เป็นรายด้าน ครูผู้สอนมีการพัฒนาตนเอง ตามการรับรู้ของตนเอง ด้านสื่อ และด้านการวัดผลและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านหลักสูตรและด้านการสอน ครูผู้สอนมีการพัฒนาตนเอง ตามการรับรู้ของตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

2.4 ด้านประสบการณ์ทำงาน ครูผู้สอนมีการพัฒนาตนเอง ตามการรับรู้ของตนเอง อยู่ในระดับปานกลางและเมื่อเปรียบเทียบการพัฒนาตนเอง ตามการรับรู้ของตนเอง เป็นรายด้าน ครูผู้สอนมีการพัฒนาตนเอง ตามการรับรู้ของตนเองด้านการสอน ด้านสื่อ และด้านวัดผลและประเมินผล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นด้านหลักสูตรครูผู้สอนมีการพัฒนาตนเอง ตามการรับรู้ของตนเองไม่แตกต่างกัน

3. เปรียบเทียบการพัฒนาตนเองด้านการเรียนการสอนของครูโรงเรียนผู้ใหญ่มาก ตาม การรับรู้ครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กรุงเทพมหานคร ในด้าน ต่าง ๆ

4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการสอน ด้านสื่อ และด้านการวัดผลและประเมินผล สรุปได้ดังนี้

3.1 ด้านหลักสูตร

จากการวิจัยสรุปว่าการพัฒนาตนเองของครูโรงเรียนผู้ใหญ่มากตาม การรับรู้ของครูผู้สอนและผู้บริหารทั้งในรายข้อและภาพรวมมีการพัฒนาตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการจัดเตรียมเนื้อหาที่สอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรจากตำรา ($\bar{X}_i = 3.49$) และสรุปการ ประเมินผลการสอนตามหลักสูตร ($\bar{X}_i = 3.48$) อยู่ในอันดับสูงสุดและรองลงมา ส่วนอันดับสุดท้ายคือการ ประชุมทางวิชาการถึงข้อบกพร่องของหลักสูตร เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา ($\bar{X}_i = 2.41$)

3.2 ด้านการสอน

จากการวิจัยสรุปว่าการพัฒนาตนเองของครูโรงเรียนผู้ใหญ่มากตาม การรับรู้ของครูผู้สอนและผู้บริหารทั้งในรายข้อและภาพรวมมีการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับปานกลาง โดย มีการเลือกวิธีสอนผู้ใหญ่ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน ($\bar{X}_i = 3.47$) แลกเปลี่ยน ความรู้ด้านการเรียนการสอนกับผู้รู้ ($\bar{X}_i = 3.37$) อยู่ในอันดับสูงสุดและรองลงมา ส่วนอันดับสุดท้าย คือ ศึกษาดูงานการเรียนการสอนจากโรงเรียนผู้ใหญ่อื่นๆ ในประเทศไทย ($\bar{X}_i = 1.97$)

3.3 ด้านสื่อ

จากการวิจัยสรุปว่าการพัฒนาตนเองของครูโรงเรียนผู้ใหญ่มากตาม การรับรู้ของครูผู้สอน และผู้บริหารทั้งในรายข้อและภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการเลือกวิธีการ ใช้สื่อที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ($\bar{X}_i = 3.07$) ประเมินผลการใช้สื่อด้วยตนเอง ($\bar{X}_i = 3.05$) อยู่ในอันดับสูงสุดและรองลงมา ส่วนอันดับสุดท้ายคือ การนำสื่อคอมพิวเตอร์มาใช้ในการสอน ($\bar{X}_i = 1.98$)

3.4 ด้านการวัดผลและประเมินผล

จากการวิจัยสรุปว่าการพัฒนาตนเองของครูโรงเรียนผู้ใหญ่มากตามการรับรู้ของครูผู้สอน และผู้บริหารทั้งในรายชื่อและภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการศึกษาคำราวิชาการเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล ($\bar{X}_1 = 3.26$) ใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลเป็นกลุ่ม ($\bar{X}_1 = 3.25$) เป็นอันดับสูงสุดและรองลงมา ส่วนอันดับสุดท้าย การเข้ารับการอบรมในเรื่องการสร้างแบบวัดผลและประเมินผล ($\bar{X}_1 = 2.37$)

เมื่อกล่าวโดยสรุปการพัฒนาตนเองด้านการเรียนการสอนของครูโรงเรียนผู้ใหญ่มากตามการรับรู้ของตนเองและผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กรุงเทพมหานคร ทั้งในภาพรวมและรายด้านคือ ด้านหลักสูตร ด้านการสอน ด้านสื่อ ด้านการวัดผลและประเมินผล การพัฒนาตนเองของครูโรงเรียนผู้ใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}_1 = 2.65$) โดบด้านหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}_1 = 3.07$) และด้านสื่อมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}_1 = 2.62$)

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างการพัฒนาตนเองของครูโรงเรียนผู้ใหญ่ ตามการรับรู้ของครูผู้สอนและผู้บริหารในด้านหลักสูตร ด้านการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล ปรากฏว่าไม่แตกต่างกันยกเว้นด้านสื่อ มีการพัฒนาตนเองของครูโรงเรียนผู้ใหญ่ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การพัฒนาตนเองของครูโรงเรียนผู้ใหญ่ตามการรับรู้ของผู้บริหารสูงกว่าครูผู้สอน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาตนเองด้านการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนผู้ใหญ่ ตามการรับรู้ของตนเอง และผู้บริหารโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยอภิปรายในประเด็นที่สำคัญดังนี้

1. ผลการวิจัยที่พบ การพัฒนาตนเองด้านการเรียนการสอนของครูโรงเรียนผู้ใหญ่ กรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของตนเองและผู้บริหารโรงเรียน มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ซึ่งให้เห็นว่าการเรียนการสอนในด้านหลักสูตร ด้านการสอน ด้านสื่อ และด้านการวัดผลประเมินผล มีกระบวนการและขั้นตอนมาก โดยเฉพาะครูโรงเรียนผู้ใหญ่ต้องมีความรู้ความเข้าใจใน

การสอนผู้ใหญ่เป็นอย่างดีทั้งในด้านทฤษฎี และการปฏิบัติ การเรียนการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ต้องการเทคนิคการสอนที่แตกต่างไปจากการสอนเด็ก ดังงานวิจัยของ วิเชียร ประยูรชาติ (2520) พบว่า พฤติกรรมของครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่ มีการเตรียมการสอน ใช้อุปกรณ์การสอนไม่ถึงร้อยละ 50 สรุปว่าพฤติกรรมการสอนของครูไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาผู้ใหญ่ เหตุนี้อาจเป็นส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาตนเองของครูยังอยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบการพัฒนาตนเองด้านการเรียน การสอนของครู โรงเรียนผู้ใหญ่ ตามการรับรู้ของตนเอง ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กรุงเทพมหานคร ตามตัวแปรของเพศ อายุ สถานภาพสมรส ประสบการณ์ทำงาน

จากผลการวิเคราะห์ซึ่งพบว่าการพัฒนาตนเองของครูโรงเรียนผู้ใหญ่ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กรุงเทพมหานคร ทุกกลุ่ม เพศ อายุ และสถานภาพ มีการพัฒนาตนเอง ตามการรับรู้ของตนเอง ไม่แตกต่างกัน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าครูผู้สอนมีความรู้ ความสามารถ ความถนัดในการจัดการเรียนการสอน ส่งผลให้ครูผู้สอนมีการพัฒนาตนเองในด้านนี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผจญศึก ขจรศิลป์ (2537) พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน สถานภาพสมรสต่างกัน และอายุต่างกันมีความต้องการพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกัน เนื่องมาจากครูผู้สอนมีความต้องการในการพัฒนาตนเอง อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการพัฒนาความสามารถทางวิชาการ ดังงานวิจัยของ เฟรมมิ่ง (1981) พบว่าครูส่วนใหญ่ระบุว่ายังไม่ได้รับการอบรมเท่าที่ต้องการ แสดงว่า เพศ อายุ และสถานภาพสมรสของครูโรงเรียนผู้ใหญ่ไม่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาตนเองของครูผู้สอน

ส่วนด้านประสบการณ์การสอนนั้น ครูมีการรับรู้ในการพัฒนาตนเองที่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้มีประสบการณ์ทำงานมากจะมีการรับรู้และความเข้าใจในกระบวนการเรียนการสอนจนเกิดความชำนาญ ดังนั้นเมื่อมีสิ่งใหม่หรือกิจกรรมใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนจึงสามารถรับรู้และนำมาประยุกต์ใช้ทำงานของตนเองได้อย่างรวดเร็วกว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยซึ่งต้องใช้เวลาในการทำ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนซึ่งสอดคล้องดังผลงานวิจัยของ สุณิศา สุขผลิน (2529) พบว่าครูที่มีประสบการณ์สอนมาก จะมีความรู้ ความเข้าใจ จุดประสงค์ของโครงการการศึกษาผู้ใหญ่สูง และมีความเชี่ยวชาญในการสอนมาก จึงทำให้มีการรับรู้ในการพัฒนาตนเองเป็นอย่างดี

3. การเปรียบเทียบการพัฒนาตนเองด้านการเรียนการสอนของครูโรงเรียนผู้ใหญ่ ตามการรับรู้ของตนเองและผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กรุงเทพมหานคร

การเปรียบเทียบการพัฒนาตนเอง ตามการรับรู้ของครูผู้สอน และผู้บริหารตามประเภทของกลุ่ม ตัวอย่างในภาพรวมพบว่าด้านการเรียนการสอน ไม่แตกต่างกัน

จากผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาตนเองของครูโรงเรียนผู้ใหญ่ ตามการรับรู้ของครูผู้สอน และผู้บริหาร ปรากฏว่าในทุกด้านมีความสอดคล้องกัน ยกเว้นด้านสื่อการเรียนการสอน โดยผู้บริหารมีความเห็นว่าครูมีการพัฒนาด้านสื่อมากกว่าความคิดเห็นของครูผู้สอน ซึ่งอาจจะเป็นเพราะการรับรู้ของบุคคลอื่น จะมองว่าบุคคลอื่นจะมีการพัฒนาดีกว่า ในขณะที่ตนเองอาจจะมองตนเองว่ามีการทำงานหรือการพัฒนาที่ด้อยกว่าคนอื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีลักษณ์ สง่าเมือง (2525) พบว่าผู้บริหารมักประเมินผลงานของครูอยู่ในเกณฑ์สูง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่าการพัฒนาตนเองของครูโรงเรียนผู้ใหญ่ ตามการรับรู้ของครูผู้สอน และผู้บริหาร ในด้านหลักสูตร ด้านการสอน และด้านวัดผลประเมินผล ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านสื่อ ซึ่งการพัฒนาตนเองของครูโรงเรียนผู้ใหญ่ ตามการรับรู้ของครูผู้สอนและผู้บริหาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สื่อเป็นเครื่องมือที่ครูใช้ถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้เร็วขึ้น และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2521) ได้กล่าวว่า สื่อ คือ วัสดุอุปกรณ์ที่เป็นสื่อกลางในการแปลความหมายที่ผู้สอนประสงค์จะส่ง หรือ ถ่ายทอด ไปยังผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ยังมีการพัฒนาตนเองของครูในด้านสื่อที่อยู่ในระดับน้อย การนำรายการวิทยุมาเป็นสื่อการสอน และที่น้อยที่สุดคือ การนำสื่อทางคอมพิวเตอร์มาใช้ในการสอน สื่อประเภทใช้เทคโนโลยี ครูต้องมีการพัฒนาตนเอง ให้ทันต่อความก้าวหน้าของสื่อ สาเหตุที่มีการพัฒนาได้น้อย เนื่องมาจากสื่อประเภทนี้มีราคาค่อนข้างสูง และต้องใช้เทคนิค วิธีการมาก เป็นเหตุให้ครูผู้สอนไม่สามารถพัฒนาตนเองได้ทัน วิเชียร ประยูรชาติ (2520) ได้สรุปในงานวิจัยไว้ว่า พฤติกรรมด้านการใช้สื่อ และอุปกรณ์การสอนมีน้อยไม่ถึงร้อยละ 50

จะเห็นว่า สื่อ เป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับครู เพื่อเป็นสื่อกลางให้ผู้เรียนรับรู้เร็วยิ่งขึ้น และช่วยเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สาหร่าย แดงนาวา (2527) ได้กล่าวถึงครูว่า ครูมีชั่วโมงสอนมาก ต้องรับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนมากจึงทำให้ครูไม่มีเวลาในการค้นคว้า หากความรู้ใหม่ ๆ มาเพื่อพัฒนาตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ผลจากการวิจัย การพัฒนาตนเองด้านการเรียนการสอนของครูโรงเรียนผู้ใหญ่ ตามการรับรู้ของครูผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียน ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นทางกรมการศึกษาออกโรงเรียนและศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน จึงควรจัดทำชุดพัฒนาตนเองด้านการสอนหรือการจัดอบรม สัมมนา ครูผู้สอน เพื่อครูจะได้มีโอกาสเข้าศึกษาด้วยตนเอง และนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

2. ในด้านหลักสูตร จากผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีการพัฒนาตนเองตามการรับรู้ของตนเองและผู้บริหาร ในข้อการเข้าร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการถึงขอบกว้างของหลักสูตร เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอยู่ในระดับน้อยมาก ดังนั้น ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร จึงควรจัดอบรม ประชุมปฏิบัติการ ในด้านหลักสูตร ให้บ่อยครั้ง และเข้มกว่านี้ เพื่อครูจะได้มีโอกาสพัฒนาตนเองมากกว่าที่เป็นอยู่

3. ด้านการสอน จากผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีการพัฒนาตนเองตามการรับรู้ของตนเองและผู้บริหารโรงเรียน ในข้อการศึกษาดูงานการเรียนการสอน จากโรงเรียนผู้ใหญ่อื่นๆ ในประเทศอยู่ในระดับน้อยมาก ดังนั้นกรมการศึกษาออกโรงเรียนและศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจึงควรจัดทำการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์โรงเรียนผู้ใหญ่อื่นๆ เพื่อเป็นแหล่งวิชาการที่ครูโรงเรียนผู้ใหญ่อื่นๆ จะสามารถจัดมาดูงานด้วยตนเอง

4. ด้านสื่อการสอน จากผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีการพัฒนาตนเองตามการรับรู้ของตนเองและผู้บริหารในข้อการนำสื่อคอมพิวเตอร์มาใช้สอน อยู่ในระดับน้อยมาก ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนควรจัดการอบรมวิชาการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ และโรงเรียนผู้ใหญ่อื่นๆ จึงควรจัดหาวัสดุอุปกรณ์ด้านคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกระตุ้นให้ครูโรงเรียนผู้ใหญ่อื่นๆ มีการพัฒนาตนเองให้ทันต่อเทคนิคและสื่อที่ทันสมัย

5. ด้านการวัดผลและประเมินผล จากผลการวิจัยพบว่าครูผู้สอนมีการพัฒนาตนเอง ตามการรับรู้ของตนเองและผู้บริหาร ในข้อการเข้ารับการอบรมสัมมนาเรื่องการสร้างแบบวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับน้อยมาก ทางศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนควรจัดให้มีการอบรม สัมมนา ในเรื่องการสร้างแบบวัดผลและประเมินผลให้บ่อยครั้ง เพื่อครูจะได้มีโอกาสเข้ามารับการศึกษาและพัฒนาตนเองได้มากกว่านี้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนการศึกษานอกโรงเรียนเกี่ยวกับการนำสื่อคอมพิวเตอร์มาใช้สอน
2. ควรมีการประเมินผล การนำเอาเทคนิค วิธีการอบรม สัมมนา ประชุมเชิงวิชาการ ด้านการเรียนการสอนไปใช้ในการพัฒนาตนเอง
3. ควรมีการศึกษาหรือสร้างเครื่องมือการวัดผลและประเมินผลด้วยตนเองของครูผู้สอน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาตนเอง